

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Інженерно-енергетичний факультет
Кафедра методики професійного навчання**

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації

щодо виконання індивідуальних завдань самостійної підготовки
здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Харчові технології» спеціальності 181 «Харчові технології»
денної форми навчання

**Миколаїв
2023**

УДК 331.45:331.462

Б39

Друкується за рішенням методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 8 від «30» березня 2023р.

Укладач:

В. М. Курепін – канд. екон. наук, доцент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

Л.М. Маркіна - доктор технічних наук, доцент, завідувачка кафедри техногенної та цивільної безпеки Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

О.А. Герасіменя – начальник управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаївської міської ради.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2023

Зміст

Вступ

3

Опис навчальної дисциплін «Безпека життєдіяльності»	4
Передумови для вивчення дисципліни у структурі навчальних дисциплін	8
Порядок вивчення дисципліни	9
Перелік та короткий зміст лекцій для самопідготовки, питання для виконання індивідуальних завдань самостійної підготовки здобувачами	11
Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання самопідготовки	32
Загальні вимоги до оформлення роботи	32
Оформлення титульного листа індивідуального завдання самопідготовки	33
Оформлення змісту індивідуального завдання самопідготовки	33
Оформлення основної частини індивідуального завдання самопідготовки	34
Оформлення ілюстрацій	34
Побудова таблиць	35
Позначення формул	35
Посилання	36
Оформлення переліку прийнятих скорочень індивідуального завдання самопідготовки	36
Оформлення списку літератури індивідуального завдання самопідготовки	36
Оформлення додатків індивідуального завдання самопідготовки	37
Додатки	37
Оформлення титульного листа індивідуального контрольного завдання	37
Список літератури, потрібний для освоєння теоретичних питань та вирішення індивідуальних робіт самопідготовки	38

Вступ

На сучасному етапі розвитку цивілізації безпека людини та людства в

цілому розглядається як головне питання. Концепція сталого розвитку людства ООН є основою для вирішення низки проблем щодо безпеки людини, зокрема розвитку освіти в даній галузі.

Людина та її здоров'я є найбільшою цінністю нашої держави, яка докладає чимало зусиль для створення умов безпечної життєдіяльності населення України. Один із найважливіших напрямів - належна освіта з проблем безпеки. Це відображено у Концепції освіти з напрямку «Безпека життя і діяльності людини» та реалізується через вивчення комплексу дисциплін: валеології, екології, охорони праці, ергономіки, цивільної оборони тощо, чільне місце серед яких посідає безпека життєдіяльності.

Забезпечення підготовки спеціалістів, які володіють ґрунтовними теоретичними знаннями та практичними навиками, постійно вимагає вдосконалення організаційних форм навчання, спрямованих на опанування конкретними видами професійної діяльності.

У процесі вивчення «Безпеки життєдіяльності» у закладах вищої освіти, покликаної забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для їх ліквідації і запобігання ним, захисту людей та навколишнього середовища.

Мета методичних рекомендацій - допомогти студентам у підготовці та виконанні індивідуальних завдань та перевірити свої знання по кожній темі навчального плану. Контрольні питання охоплюють основні розділи програми з безпеки життєдіяльності.

Студентам пропонується теоретичні питання з напрямків, що передбачені робочою програмою з дисципліни «Безпека життєдіяльності» яка розроблена на основі вимог ОПП «Харчові технології».

До теоретичних питань включені питання з медико-біологічної безпеки, психо-соціальних аспектів життєдіяльності людини, визначення рівня ризику травмування. Теоретичні завдання містять питання щодо історії виникнення проблем із напрямку безпеки життєдіяльності людини (БЖДЛ); етапів розробки проблем та правових, нормативних та організаційних основ БЖДЛ; умов та причинно-наслідкового зв'язку подій, що призвели до травми або загибелі людини; таксономії небезпек; ризику як фактора

потенційної небезпеки; індивідуального та соціального ризиків; концепції соціального приємного рівня ризику; життя та здоров'я людини в умовах існуючого в країні рівня безпеки; надійності функціонування системи «людина - машина»; характеристик аналізаторів людини; психічних характеристик особистості; фізіологічних потреб людини; основ раціонального харчування; факторів, які обумовлюють спроможність людини протистояти небезпеці; дії наркотичних речовин; соціально-психологічних складових діяльності людини; емоційних аспектів життєдіяльності; використання елементів теорії інформації; екологічної безпеки життя; радіаційної безпеки.

2. Опис навчальної дисциплін «Безпека життєдіяльності»

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології навчання, які включають системний набір прийомів та засобів з організації освітньої діяльності, охоплюють процес навчання від мети до програмних результатів. У освітньому процесі використовується освітня платформа Moodle, яка дозволяє використовувати дистанційні підходи у опанування навчального матеріалу, технології Jitsi Meet, а також презентаційні матеріали.

Сформовано матеріал щодо реформи законодавства з безпеки та гігієни праці; нових підходів застереження ризиків; системи забезпечення здоров'я працівників, атестації робочих місць як оцінки ризиків професійних захворювань; реформи Держпраці, прав держави та бізнесу, діджиталізації процесів тощо.

Інформація представлена у освітній платформі Moodle.

Передбачені неформальні освітні заходи. Здобувачам пропонуються протягом вивчення дисципліни: індивідуальні завдання, участь у вебінарах та семінарах з світоглядних, методологічних проблем, участь у відкритих лекціях та диспутах, які проводяться в тому числі поза межами навчального закладу. Здобувачам пропонується пройти курси «Академічна доброчесність в університеті», «Школа свідомого громадянина» на платформі ВУМ. Здобувач має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів. Оцінка їхніх результатів відбувається за наявності документального підтвердження (сертифікат,

свідоцтво, програма, запрошення тощо). Перезарахування дисципліни або окремих тем відбувається за бажанням здобувача на підставі нормативної внутрішньої документації та Положень МНАУ.

Передбачені інформальні заходи освіти. Передбачається, що здобувач у ході життєвого досвіду має застосовувати здобуті знання та результати, наприклад, вивчаючи наступну тему чи готуючись до всіх видів робіт. І навпаки – здобувачі використовують життєві приклади для трансформації їх в освітній процес, зокрема щодо обліку.

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти. Набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у Миколаївському національному аграрному університеті із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувачів вищої освіти (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

В університеті вхід облаштовано пандусом. Є кнопка виклику чергового. Є відповідальні особи, які організують освітній процес (декан, заступники декана, куратор).

Можливість дистанційного (або очно-дистанційного) навчання через:

- систему Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=4008> лекційний матеріал, практичні завдання, завдання на самостійне опрацювання; інформація для неформальної освіти);
- платформу онлайн-занять Zoom – для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо;
- електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів (<https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=4008>);
- аудіо- та відеоповідомлення з лекційним матеріалом, поясненням особливостей завдань та напрямками їх виконання тощо;
- спілкування через електронну пошту (kurepin@mnau.edu.ua) та телефонний зв'язок;

- залучення до освітньо-наукових заходів в онлайн-режимі;
- індивідуальний підхід до викладення матеріалу навчальної дисципліни;
- можливість залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд з здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами (батьки, сестра, брат та інших).

Мовна підготовка. Дисципліна викладається українською мовою.

Форми навчання. Денна (дистанційна, змішана – за наказом по університету, наприклад у зв'язку із дотриманням карантинних заходів чи воєнного стану). Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття (лекційні заняття, практичні заняття, консультації), індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

Методи навчання. Пояснювально- ілюстративний (лекції з елементами диспуту, презентації, навчальна і методична література), інструктивно-репродуктивний (практичні заняття і завдання), проблемного викладу (пізнавальні завдання порівняння різних точок зору), евристичний (проведення колоквиумів з пошуком рішення висунутих у навчанні пізнавальних завдань), дослідницький (аналіз матеріалу, завдання пошукового характеру).

У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті та інших документів. Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми Unichesk.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час створення академічних текстів. Автором (співавтором) освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору є особа, яка зробила особистий

інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст. Під час оприлюднення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору мають бути зазначені всі його автори. Не допускається зазначати як автора освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору особу, яка не відповідає критеріям, визначеним абзацом першим цієї частини. Якщо у проведенні дослідження або створенні освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору брали участь інші особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі із визначенням внеску кожної такої особи.

Освітній (освітньо-науковий, науковий) твір має містити достовірні відомості про використані методи, джерела даних, результати дослідження та отримані наукові (науково-технічні) результати. Якщо під час проведення дослідження та/або створення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору були використані розробки, наукові (науково-технічні) результати, що належать іншим особам, це має бути зазначено в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі з посиланням на джерело їх оприлюднення. Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує окремого зазначення. Усі текстові запозичення, що використовуються в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі (окрім стандартних текстових кліше), мають бути позначені з посиланням на джерело запозичення. Текстові запозичення мають бути позначені у спосіб, який дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів). У разі використання автором (авторами) власних, розробок, наукових (науково-технічних) результатів, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти. Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане: для індивідуальних завдань – особисто здобувачем, а для групових завдань – лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами; якщо умови або характер завдання передбачають

обмеження у можливих джерелах інформації – без використання недозволених джерел інформації. Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм. Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання. Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості.

Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

3. Передумови для вивчення дисципліни у структурі навчальних дисциплін

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни полягають: в опануванні знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику; оцінки виробничого середовища на відповідність санітарно-гігієнічним вимогам; профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності на робочому місці, у виробничому колективі в обсязі, необхідному для виконання професійних обов'язків на первинній посаді; здійсненні організаційну діяльність у первинному трудовому колективі (підрозділі) з обов'язковим додержанням і виконанням вимог безпеки життєдіяльності; оцінки технологічних процесів та обладнання на відповідність вимогам безпеки; обґрунтуванні вибіру оптимальних умов і режимів праці в галузі діяльності на основі сучасних досягнень в сфері безпеки життєдіяльності та охорони праці; виконанні виробничо-технологічних функцій із

обов'язковим додержанням і забезпеченням усіх вимог гігієни і безпеки праці. Здобувачі вищої освіти повинні навчитися: використовувати положення законодавчих актів і нормативно-правових документів з охорони праці та промислової безпеки у своїй діяльності; оцінювати санітарно-гігієнічні умови і рівень безпеки праці; володіти основними методами збереження життя, здоров'я та працездатності працівників під час майбутньої професійної діяльності у межах своєї компетенції на первинній посаді; виконувати професійні функції, обов'язки і повноваження з охорони праці на робочому місці (первинній посаді). Методи навчання поділяються на три складові:

- за джерелом знань: виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, практичні заняття.
- за характером навчально-пізнавальної діяльності: дискусії, тематичні «круглі столи», наукова діяльність;
- за дидактичними завданнями: методи організації навчально-пізнавальної діяльності, методи оцінки та перевірки результатів.

4. Порядок вивчення дисципліни

Робочою програмою дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів денної форми навчання передбачені такі форми навчальної роботи:

- лекційні заняття;
- практичні заняття;
- самостійна робота;
- виконання індивідуальних завдань самопідготовки по кожній темі.

Лекційні заняття з вище перерахованої дисципліни займає провідне місце в навчальному процесі студентів денної форми. Метою їх є:

- викладення основного наукового змісту дисципліни і націлювання на подальшу самостійну роботу студентів;
- забезпечення засвоєння студентами методологічних основ викладеного навчального матеріалу, а також подальшого використання отриманих знань у практичній діяльності майбутніх фахівців;
- підвищення ефективності усіх видів навчальних занять, закріплення знань і прояву творчих здібностей студентів;

- активізація навчання на основі проблемного характеру викладу матеріалу і тісного зв'язку теорії з практикою;
- щільне ув'язування лекційного матеріалу з тим, що вивчається на практичних заняттях.

Практичні заняття застосовуються для ознайомлення студентів з практичним використанням набутих теоретичних знань. Метою практичних занять є закріплення і поглиблення знань, отриманих при вивченні теоретичного матеріалу, здійснення зв'язку теорії з практикою. Під час проведення практичних занять здійснюється поточний контроль знань у відповідності до вимог робочої програми вивчаємої дисципліни.

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Робоча програма передбачає самостійне поглиблене пророблення студентами найбільш важливих тем дисципліни. Мета самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни:

- закріплення теоретичних положень, викладених на лекційних заняттях;
- активізація творчих здібностей студента, розвиток навичок роботи з технічною літературою;
- ознайомлення з нормативною літературою;
- набуття досвіду самостійного вирішення питань.

Індивідуальні завдання самопідготовки підсумовують знання, здобуті студентом в результаті вивчення теоретичного матеріалу, надають можливість реалізувати їх при вирішенні практичних завдань та реальними проблемами, з якими можуть зіткнутися випускники університету в своїй практичній діяльності. Виконання індивідуального завдання самопідготовки є формою поточного контролю самостійного вивчення дисципліни. При успішному виконанні всіх форм навчальної роботи студент допускається до заліку чи іспиту.

5. Перелік та короткий зміст лекцій

для самопідготовки, питання для виконання індивідуальних завдань самостійної підготовки здобувачами

Тема № 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності

1. *Безпека життєдіяльності як категорія.* Складові галузі дисципліни «Безпека життєдіяльності» та її світоглядно-професійний характер. Поняття про діяльність людини в життєвому середовищі. Визначення безпеки, небезпеки, безпеки людини, безпеки життєдіяльності, загрози, надзвичайної ситуації. Небезпека для людини та її відчуття. Ідентифікація небезпек. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Головний методологічний принцип безпеки життєдіяльності.

2. *Системний аналіз у безпеці життєдіяльності.* Поняття «система», компоненти системи та їх властивості. Принцип системності. Взаємодія людини з навколишнім середовищем. Цілі функціонування системи «людина - життєве середовище». Системний аналіз у безпеці життєдіяльності. Теоретична і методологічна основа системного аналізу. Особливості та завдання системного підходу. Системно-структурний підхід при вивченні системи в цілому, роль окремих її компонентів у різні моменти функціонування системи. Таксономія небезпек. Класифікація небезпек за джерелами походження. Джерела небезпек. Фактори реалізації небезпеки і ступінь несприятливого впливу її на людину. Вражаючі, небезпечні та шкідливі фактори у виробничій сфері, їх характер та природа дії. Шляхи проникнення хімічних речовин в людський організм. Визначення шкоди. Квантифікація небезпек.

Питання для індивідуальних завдань самотійної підготовки

1. Порогові значення в техногенній небезпеці та її вплив на структурну цілісність людини і природного середовища.
2. Природничі науки як складові безпеки життєдіяльності.
3. Інженерні науки як складові безпеки життєдіяльності.
4. Квантифікація небезпек, її сутність та поняття.
5. Науки про суспільство як складові безпеки життєдіяльності.
6. Генеалогічне дерево знань у сфері безпеки життєдіяльності.
7. Ідентифікація небезпек та її принципи.
8. Людська активність та її сутність.
9. Гуманітарні науки як складові безпеки життєдіяльності.
10. Джерела технічних небезпек як елементи тех-носфери.
11. Дія техногенних небезпек в просторі і в часі.
12. Вплив техногенних небезпек на природне середовище.
13. Вплив техногенних небезпек на елементи техносфери.
14. Вплив техногенних небезпек на людину та її здоров'я.
15. Захист від техногенних небезпек.
16. Необхідні умови досягнення безпеки життєдіяльності.
17. Поняття «система», її характерні зв'язки і відносини між складовими

елементами системи.

18. Матеріальні й абстрактні системи, процеси передавання інформації і керування.

19. Компоненти системи її матеріальні об'єкти, й стосунки та зв'язки між цими об'єктами.

20. Властивості системи - основа системного аналізу.

21. Ергатична система, її характеристика.

22. Ідентифікація безпек, її сутність.

23. Системний аналіз у безпеці життєдіяльності.

24. Основа системного аналізу, його особливість та завдання.

25. Таксономія небезпек та її характеристика.

26. Реалізація небезпек, її ступінь несприятливого впливу на людину, фактори реалізації небезпек.

27. Фізичні фактори виробничих небезпек.

28. Хімічні фактори виробничих небезпек.

29. Біологічні фактори виробничих небезпек.

30. Психофізіологічні фактори виробничих небезпек.

31. Шкода, як результат прояву небезпек.

32. Науки про людину як складові безпеки життєдіяльності.

Тема № 2. Класифікація надзвичайних ситуацій

1. Класифікація надзвичайних ситуацій за їх рівнями та залежно від характеру походження подій. Класифікація надзвичайних ситуацій за їх рівнями, ПКМУ № 368 від 24.03.2004 р. «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями». Об'єкти класифікації. Критерії визначення рівня надзвичайної ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій залежно від обсягів заподіяних наслідків, технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації. Національний класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 «Класифікатор надзвичайних ситуацій» від 01.01. 2011 р., наказ № 457 Держстандарту України від 11.10.2010 р. Види надзвичайних ситуацій, залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій. Структура класифікатора.

2. Алгоритм класифікації надзвичайної ситуації. Етапи алгоритму класифікації надзвичайної ситуації.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1. Об'єкти класифікації та їх характеристика.

2. Визначення територіального поширення та обсягів технічних і матеріальних ресурсів, що необхідні для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, як критерія визначення рівня надзвичайної ситуації.

3. Визначення розміру збитків, завданих уражальними чинниками джерела надзвичайної ситуації, як критерія визначення рівня надзвичайної ситуації.

4. Визначення кількості людей, які внаслідок дії уражальних чинників джерела надзвичайної ситуації загинули або постраждали, або нормальні умови життєдіяльності яких порушено, як критерія визначення рівня надзвичайної ситуації..

5. Експертний висновок про рівень надзвичайної ситуації.

6. Національний класифікатор надзвичайних ситуацій, його кратка характеристика.

7. Віднесення надзвичайної події за пороговим значенням до надзвичайної ситуації.

8. Класифікація надзвичайних ситуацій за походженням.

9. Класифікація надзвичайних ситуацій за рівнями.

10. Постанова КМУ від 24 березня 2004 р. № 368 «Про затвердження Порядку класифікації НС техногенного та природного характеру за їх рівнями», її кратка характеристика.

11. Кратка характеристика надзвичайної ситуації техногенного характеру.

12. Кратка характеристика надзвичайної ситуації природного характеру.

13. Кратка характеристика надзвичайної ситуації соціального характеру.

14. Кратка характеристика надзвичайної ситуації воєного характеру.

15. Кратка характеристика надзвичайної ситуації державного рівня.

16. Кратка характеристика надзвичайної ситуації регіонального рівня.

17. Кратка характеристика надзвичайної ситуації місцевого рівня.

18. Кратка характеристика надзвичайної ситуації об'єктового рівня.

19. Джерела небезпечних ситуацій у військовий час.

20. Епізоотія, як джерело виникнення надзвичайної ситуації.

21. Епіфітотія, як джерело виникнення надзвичайної ситуації.

22. Епідемія, як джерело виникнення надзвичайної ситуації.

23. Кратка характеристика та ознаки транспортних аварій (катастроф).

24. Кратка характеристика та ознаки залізничних аварій.

25. Кратка характеристика та ознаки корабельних аварій (катастроф).
26. Кратка характеристика та ознаки авіаційних катастроф.
27. Кратка характеристика та ознаки дорожньо-транспортних пригод.
28. Потенційно небезпечні об'єкти, характеристика їх вражаючих факторів.
29. Кратка характеристика та ознаки радіаційних аварій.
30. Кратка характеристика та ознаки аварій на підземних спорудах.
31. Хімічно небезпечні об'єкти, характеристика їх вражаючих факторів.
32. Пожежо- та вибухонебезпечні об'єкти, характеристика їх вражаючих факторів.

Тема № 3. Загальні поняття про безпеки природного ередовища. Метеорологічні та геологічні безпеки

1. Загальна характеристика природних небезпек. Чинники, що спричиняють виникнення природних небезпек та посилюють їх негативні наслідки. Абіотичні та біотичні безпеки та їх характеристика. Класифікація природних небезпек залежно від виду, масштабу та наслідків. Загальні закономірності природних небезпек.

2. Небезпечні метеорологічні явища. Визначення та види небезпечних метеорологічних явищ. Кратка характеристика видів небезпечних метеорологічних явищ.

3. Небезпечні геологічні процеси і явища. Визначення та види небезпечних геологічних процесів і явищ. Кратка характеристика видів небезпечних геологічних процесів і явищ.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1. Нераціональне розміщення об'єктів народного господарства у зонах потенційної безпеки, їх вражаючі фактори.
2. Загальні поняття про абіотичні безпеки.
3. Загальні поняття про стихійні лиха.
4. Загальні поняття про біотичні безпеки.
5. Загальні поняття про стихійні явища.
6. Загальна характеристика закономірностей природних небезпек.
7. Бурі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів бурі.

8. Урагани та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів урагану.
9. Циклони та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів циклонів.
10. Шквали та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів шквалів.
11. Смерчі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів смерчів.
12. Сильна спека та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильної спеки.
13. Пилові бурі та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів пилових бурь.
14. Снігові заноси та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів снігови заносів.
15. Землетруси та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів землетрусів.
16. Виверження вулканів та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів виверження вулканів.
17. Цунамі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів цунамі.
18. Зсув ґрунту та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів зсуву ґрунту.
19. Осипи та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів осипів.
20. Обвали та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів обвалів.
21. Абразія та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів абразії.
22. Осідання земної поверхні в результаті карсту та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів осідання земної поверхні в результаті карсту.
23. Сильний мороз та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильних морозів.
24. Ожеледиця та її загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів ожеледиці.

25. Сильні тумани та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильних туманів.

26. Суховії (посухи) та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів суховіїв (посух).

27. Град та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів випадання граду.

28. Сильні зливи та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильної зливи.

29. Сильні зливи та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів сильної зливи.

30. Небезпеки, пов'язані з представниками флори та їх загальна характеристика.

31. Небезпеки, пов'язані з представниками фауни та їх загальна характеристика.

32. Антропогенні чинники, що спричиняють виникнення природних небезпек та посилюють їх негативні наслідки.

Тема № 4. Небезпеки природного середовища

1. Небезпечні гідрологічні процеси і явища. Визначення та види небезпечних гідрологічних процесів і явищ. Кратка характеристика видів небезпечних гідрологічних процесів і явищ.

2. Біологічні небезпеки. Визначення та види небезпечних біологічних небезпек. Кратка характеристика видів небезпечних біологічних небезпек.

3. Фактори природних пожеж. Визначення та види природних пожеж. Кратка характеристика видів природних пожеж.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1 Інфекційні захворювання, як розлади здоров'я людей, характеристика виникнення інфекційного процесу.

2. Селевий потік та його загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів селевого потоку.

3. Затони та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів затонів.

4. Неінфекційні захворювання, як розлади здоров'я людей, характеристика виникнення неінфекційного процесу.

5. Зажори та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів зажорів.
6. Підвищення рівня ґрунтових вод та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів підвищення рівня ґрунтових вод.
7. Загальні поняття про природні пожежі та їх вражаючих факторів.
8. Загальні поняття про небезпечні біологічні небезпеки.
9. Низові лісові пожежі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів низових лісових пожеж.
10. Верхові лісові пожежі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів верхових лісових пожеж.
11. Вершинні лісові пожежі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів вершинних лісових пожеж.
12. Торф'яні пожежі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів торф'яні пожеж.
13. Степові пожежі та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів степових пожеж.
18. Карантин, як захід попередження поширення інфекційних захворювань.
19. Обсервація, як захід попередження поширення інфекційних захворювань.
20. Дезінфекція, як захід попередження поширення інфекційних захворювань.
21. Дезінсекція, як захід попередження поширення інфекційних захворювань.
22. Дератизація, як захід попередження поширення інфекційних захворювань.
14. Затоплення, повені та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів затоплення, повенів.
15. Зажори та їх загальна характеристика, дії населення при прояві небезпечних факторів зажорів.
16. Імунітет як прояв спрямованих на збереження сталості внутрішнього середовища захисних реакцій організму.
17. Кишкові інфекції, їх загальна характеристика.
18. Інфекції дихальних шляхів, їх загальна характеристика.

19. Кров'яні інфекції, їх загальна характеристика.
20. Інфекції зовнішніх покривів, їх загальна характеристика.
23. Патогенні мікроорганізми, їх властивості та специфічність.
24. Епізоотичний процес як виникнення і поширення заразної хвороби у популяції тварин.
25. Механізм передачі збудника інфекції у розвитку епізоотичного процесу.
26. Шляхи виділення збудника з організму у механізмі передавання інфекції при епізоотичному процесі.
27. Загальні поняття про епізоотичне вогнище.
28. Форми прояву епізоотичного процесу.
29. Перебіг епізоотій.
30. Загальні поняття про мікробоносійство.

Тема № 5. Техногенні небезпеки та їх наслідки

1. Загальні поняття про техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори.

Поняття техногенних небезпек, джерела та вражаючі фактори небезпек. Класифікація вражаючі фактори небезпек за походженням та видам енергії. Дія вражаючих факторів на організм людини.

2. Аварії та їх наслідки. Поняття аварії та її наслідків. Класифікація аварії відповідно до розмірів й заподіяним збиткам; по наслідкам аварій, характеру впливу на навколишнє середовище. Причини аварій. Аварії з викидом небезпечних хімічних речовин – класифікація, причини, вражаючі фактори. Аварії з викидом радіоактивних речовин - вражаючі фактори, наслідки аварії, небезпека для життя та здоров'я людини. Біологічна дія іонізуючих випромінювань на організм людини. Заходи захисту від дії іонізуючих випромінювань. Аварії на транспорті - класифікація, характеристика.

3. Катастрофи та їх наслідки. Поняття катастрофи, класифікація, причини. Розвиток катастроф. Екологічні наслідки. Потенційна загроза виникнення надзвичайних екологічних ситуацій.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1. Загальна характеристика вражаючих факторів транспортних засобів, як джерел техногенних небезпек.

2. Загальна характеристика вражаючих факторів технологічного устаткування, як джерел техногенних небезпек.
3. Загальна характеристика вражаючих факторів горючих та легкозаймистих речовин й матеріалів, як джерел техногенних небезпек.
4. Загальна характеристика вражаючих факторів вибухонебезпечних речовин й матеріалів, як джерел техногенних небезпек.
5. Загальна характеристика вражаючих факторів технологічних процесів, що відбуваються при підвищеному тиску, як джерел техногенних небезпек.
6. Загальна характеристика вражаючих факторів технологічні процеси, що відбуваються при підвищених температурах, як джерел техногенних небезпек.
7. Загальна характеристика вражаючих факторів електроенергії, як джерел техногенних небезпек.
8. Загальна характеристика вражаючих факторів хімічних речовин, як джерел техногенних небезпек.
9. Загальна характеристика вражаючих факторів іонізуючого випромінювання, як джерел техногенних небезпек.
10. Загальна характеристика вражаючих факторів електромагнітного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.
11. Загальна характеристика вражаючих факторів акустичного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.
12. Загальна характеристика вражаючих факторів лазерного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.
13. Загальна характеристика вражаючих факторів інфрачервоного випромінювання, як джерел техногенних небезпек.
14. Загальна характеристика вражаючих факторів ультрафіолетового випромінювання, як джерел техногенних небезпек.
15. Загальна характеристика вражаючих факторів пасивно-активних джерел техногенних небезпек.
16. Загальна характеристика вражаючих факторів пасивних джерел техногенних небезпек.
17. Зона зараження як складова частина осередку хімічного зараження.
18. Загальна характеристика електромагнітного імпульсу, та вплив його на людину.
19. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій на

підприємствах.

20. Розвиток променевої хвороби під впливом іонізуючих випромінювань.

21. Вплив альфа-променів на організм людини та захист від них.

22. Вплив бета-променів на організм людини та захист від них.

23. Вплив гамма-променів на організм людини та захист від них.

24. Біологічна дія іонізуючих випромінювань.

25. Загальна характеристика аварій на автомобільному транспорті, їх загроза для людей.

26. Загальна характеристика аварій на залізничному транспорті, їх загроза для людей.

27. Загальна характеристика аварій на водному транспорті, їх загроза для людей.

28. Загальна характеристика аварій на авіаційному транспорті, їх загроза для людей.

29. Зміни гравітаційного поля Землі, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.

30. Зміни радіаційного поясу Землі, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.

31. Зміни магнітного поля Землі, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.

32. Проходження поблизу Землі великих космічних тіл, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.

33. Падіння на Землю великих метеоритів, як розвиток природних катастроф та її вплив на екосистеми.

Тема № 6. Теорія розвитку та припинення горіння

1. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Поняття горіння. Ознаки горіння. Основні умови горіння. Горючі системи та їх характеристика. Негорючі, горючі, важкогорючі матеріали. Поняття пожежі, зони пожежі та їх характеристика. Характерні режими горіння. Стадії горіння. Початкові форми загоряння. Припинення процесу горіння, способи припинення процесу горіння.

2. Пожежа та небезпечні для людини її фактори. Класифікація пожеж залежно від агрегатного стану й особливостей горіння. Фактори пожежі, які

створюють загрозу життю і здоров'ю людини, їх характеристика.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1. Хімічне перетворення речовин та матеріалів, як характерне явище процесу горіння.
2. Виділення тепла, як характерне явище процесу горіння.
3. Випромінювання світла, як характерне явище процесу горіння.
4. Гомогенні горючі системи та їх характеристика.
5. Гетерогенні горючі системи та їх характеристика.
6. Загальна характеристика зони горіння при пожежі.
7. Загальна характеристика зони теплового впливу при пожежі.
8. Загальна характеристика зони задимлення при пожежі.
9. Дефлаграційний режим горіння та його характеристика.
10. Детонаційний режим горіння та його характеристика.
11. Охолодження горючих речовин або зони горіння, як способ припинення процесу горіння.
12. Ізоляція горючих речовин або окисника від зони горіння, як способ припинення процесу горіння.
13. Розбавлення повітря чи горючих речовин, як способ припинення процесу горіння.
14. Хімічне гальмування реакції горіння, як способ припинення процесу горіння.
15. Характеристика горіння твердих речовин, що супроводжується тлінням.
16. Характеристика горіння твердих речовин, що не супроводжується тлінням.
17. Характеристика горіння рідких речовин, що не розчиняються у воді.
18. Характеристика горіння рідких речовин, що розчиняються у воді.
19. Характеристика горіння газів.
20. Характеристика горіння легких металів, за винятком лужних.
21. Характеристика горіння лужних металів.
22. Характеристика горіння металовмісних сполук.
23. Характеристика горіння електроустановок під напругою.
24. Вогонь, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.

25. Підвищена температура середовища, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
26. Токсичні продукти горіння, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
27. Недостатність кисню, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
28. Паніка, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
29. Вибухи, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
30. Руйнування будівельних конструкцій, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
31. Витікання небезпечних речовин, як небезпечний фактор пожежі, який створює загрозу життю і здоров'ю людини.
32. Характеристика самозаймання, як процесу горіння.
33. Характеристика самозагоряння, як процесу горіння.

Тема № 7. Соціальні небезпеки, їх види та характеристики

1. Загальні поняття про глобальні соціальні проблеми людства. Глобальні проблеми людства, як комплекс проблем і ситуацій. Провідні вчені, які вивчали гострі глобальні проблеми. Поняття глобалістики. Джерела виникнення глобальних проблем. Групи глобальних проблем людства.

2. Соціальні проблеми, що стосуються взаємовідносин усередині людської спільноти. Проблема збереження миру й відвернення загрози світової війни: основні причини воєн. Подолання економічної відсталості бідних країн: аспекти відсталості країн, що розвиваються; причини відсталості; фактори розвитку країн. Ліквідація соціально-небезпечних хвороб: соціально-небезпечні хвороби – туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом, алкогольна залежність, наркоманія.

3. Соціальні проблеми, які є результатом кризи взаємовідносин між суспільством і природою. Екологічні проблеми: групи екологічних проблем - пов'язаних зі станом атмосферного повітря, виснаження водних ресурсів, погіршення стану земельних ресурсів; шляхи вирішення екологічних проблем на національному рівні, на світовому рівні. Продовольча проблема:

групи чинників, які впливають на глобальну продовольчу проблему; основні аспекти продовольчої проблеми; шляхи розв'язання продовольчої проблеми. Сировинна та енергетична проблеми: чинники споживання сировини та енергоресурсів; необхідність переходу до раціонального використання природних ресурсів у виробничому процесі; розв'язання сировинної та енергетичної проблеми, розв'язання паливно-сировинної проблеми. Проблема освоєння Світового океану: джерела забруднення Світового океану, ліквідація збитків, завданих океану.

Питання для індивідуальних завдань самотійної підготовки

1. Глобальна проблема взаємовідносин суспільства і природи за теорією французького вченого Тьяр де Шардена.
2. Вчення про «ноосферу», як сферу панування розуму на нашій планеті за теорією В.І. Вернадського.
3. Глобалістика, як науковий підхід, спрямований на комплексний розгляд глобальних проблем людства та пошук шляхів їх вирішення.
4. Глобальна проблема зростання народонаселення за науковим передбаченням англійського вченого Т. Мальтуса.
5. Антагонізм класів і держав, рас і націй, релігійних конфесій.
6. Гонка озброєнь і пов'язана з нею воєнно-політична конфронтація.
7. Зберігання колосальних арсеналів засобів масового знищення і звичайного озброєння.
8. Створення нових видів бойової техніки.
9. Розповсюдження передової військової технології по планеті.
10. Історичний аспект відсталості країн, що розвиваються.
11. Сучасний аспект відсталості країн, що розвиваються.
12. Нерівномірне становище у світовому поділі праці країн, що розвиваються.
13. Туберкульоз, як глобальна загроза для здоров'я людини, сприйнятливість і фактори ризику.
14. Загальні відомості захворювань, що передаються статевим шляхом.
15. Загальні відомості про синдром набутого імунодефіциту.
16. Загальні відомості про синдром вірусу імунодефіциту людини.
17. Загальні відомості про сифіліс.
18. Психофізична залежність людини від алкоголю.

19. Глобальна стратегія по зниженню зловживання алкоголем.
20. Наркоманія як соціальна проблема, її складові та шляхи вирішення.
21. Забруднення атмосфери та шляхи вирішення проблеми.
22. Виснаження і забруднення поверхневих і підземних вод та шляхи вирішення проблеми.
23. Забруднення морів і океанів та шляхи вирішення проблеми.
24. Інтенсифікація несприятливих геолого-геоморфологічних процесів, порушення рельєфу і геоло-гічної будови та шляхи вирішення проблеми.
25. Забруднення ґрунтів та шляхи вирішення проблеми.
26. Ерозія, дефляція та шляхи вирішення проблеми.
27. Деградація лісів, пасовищна та шляхи вирішення проблеми.
28. Скорочення видової різноманітності рослинності та шляхи вирішення проблеми.
29. Зростання забруднення атмосфери фреонами, оксидами азоту та шляхи вирішення проблеми.
30. Зростання концентрації CO² та шляхи вирішення проблеми.
31. Проблема виснаження водних ресурсів та шляхи вирішення проблеми.
32. Сировинна та енергетична проблеми та шляхи вирішення проблеми.
33. Проблема освоєння Світового океану та шляхи вирішення проблеми.

Тема № 8. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайних ситуаціях

1. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки. Загальне поняття про небезпеку. Ризик як кількісна характеристика оцінки ступеня небезпеки. Класифікація ризику. Поняття абсолютної безпеки. Знехтуваний ризик. Прийнятний (допустимий) ризик. Ідентифікація небезпек. Квантифікація. Критерії для кількісного виміру небезпеки. Індивідуальний та соціальний ризик.

2. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методи дослідження та кількісної оцінки ризику: апріорні та емпіричні методи; об'єктивні та суб'єктивні методи; статистичний метод, метод експертних оцінок, метод використання аналогій, метод імітаційного моделювання, комбінований метод.

3. *Оцінка ризику небезпек.* Концепція оцінки ризику. Кількісне визначення рівня ризику. Головні елементи оцінки ризику. Етапи оцінки ризику. Категорії діяльності людини за рівнем ризику.

4. *Управління ризиком.* Визначення поняття «управління ризиком». Концепції аналізу ризиків. Властивості системи управління ризиком, вимоги до неї: системний характер управління ризиком; складність структури системи управління ризиком; висока результативність системи управління ризиком.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1. Аксіома про потенційну небезпеку діяльності людини, її характеристика.
2. Загальні відомості про знехтуваний ризик.
3. Загальні відомості про прийнятий ризик.
4. Загальні відомості про гранично допустимий ризик.
5. Загальні відомості про надмірний ризик.
6. Виправданий ризик, межа, яка відокремлює допустимий ризик від нерозумного.
7. Квантифікація.
8. Величина заподіяних збитків від впливу небезпечних факторів.
9. Імовірність виникнення (частота) фактора небезпеки.
10. Повна або часткова відмова від робіт, операцій та систем, які мають високий ступінь небезпеки.
11. Заміна небезпечних операцій іншими, менш небезпечними.
12. Удосконалення технічних систем та об'єктів.
13. Розробка та використання спеціальних засобів захисту.
14. Заходи організаційно-управлінського характеру з питань стимулювання безпечної роботи та поведінки.
15. Ліквідація наслідків аварій та катастроф з наступним їх аналізом.
16. Ідентифікація небезпек.
17. Апріорні методи дослідження ризику.
18. Емпіричні методи дослідження ризику.
19. Об'єктивний метод визначення імовірності настання певної події.
20. Суб'єктивний метод визначення імовірності настання певної події.
21. Формулювання проблеми, аналіз ризику, як етап оцінки ризику.

22. Оцінка експозиції, як етап оцінки ризику.
23. Оцінка очікуваних ефектів, як етап оцінки ризику.
24. Характеристика ризику, як етап оцінки ризику.
25. Категорії діяльності людини за рівнем ризику та її характеристика.
26. Технократична концепція аналізу ризиків.
27. Економічна концепція аналізу ризиків.
28. Психологічна концепція аналізу ризиків.
29. Соціологічна концепція аналізу ризиків.
30. Системний характер управління ризиком.
31. Складність структури системи управління ризиком.
32. Висока результативність системи управління ризиком.
33. Властивості системи управління ризиком і вимоги до неї.

Тема № 9. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях

1. Правова система управління безпекою життєдіяльності. Що формує та забезпечує правова система. Правовою основою законодавства щодо забезпечення безпеки життєдіяльності. Загальними законами України: Закон України «'Основи законодавства України про охорону здоров'я»; Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»; Закон України «Про охорону атмосферного повітря»; Кодекс України про надра; Водний кодекс України; Земельний кодекс України; Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»; Кодекс цивільного захисту України; Закон України «Про охорону праці». Спеціальні законодавчі акти: національні законодавчі акти; підзаконні нормативні акти України; державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти; міжнародні договори та угоди.

2. Управління безпекою та захистом у надзвичайних ситуаціях. Що являє собою система управління безпекою життєдіяльності. Рівні система управління безпекою життєдіяльності в Україні. Національна Рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці.

3. Керівництво та загальна структура єдиної державної системи

цивільного захисту. Що таке цивільний захист? Закон України «Про основи національної безпеки України. Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України як органи виконавчої влади у сфері цивільного захисту. Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Регіональні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Комісії з питань надзвичайних ситуацій на підприємстві. Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту. Єдина державна система цивільного захисту. Функціональна і територіальна підсистеми та їх ланки. Постійно діючі органи управління цивільного захисту. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

Питання для індивідуальних завдань самостійної підготовки

1. Права громадян України на пріоритет їх життя і здоров'я та відповідні заходи до їх реалізації.
2. Загальні відомості про Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
3. Загальні відомості про Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
4. Загальні відомості про Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».
5. Загальні відомості про Закон України «Про охорону атмосферного повітря».
6. Органи, які керують в галузі безпеки життєдіяльності і зміст їх діяльності.
7. Загальні відомості про Кодекс України про надра.
8. Загальні відомості про Водний кодекс України.
9. Загальні відомості про Земельний кодекс України.
10. Загальні відомості про Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
11. Загальні відомості про Закон України «Про охорону праці».
12. Загальні відомості про Кодекс цивільного захисту України.
13. Національні законодавчі акти в галузі безпеки життєдіяльності.
14. Підзаконні нормативні акти України в галузі безпеки

життєдіяльності.

15. Державні міжгалузеві й галузеві нормативні акти України в галузі безпеки життєдіяльності.

16. Міжнародні договори та угоди в галузі безпеки життєдіяльності до яких Україна приєдналася в установленому порядку.

17. Державний рівень система управління безпекою життєдіяльності в Україні.

18. Соціальний рівень система управління безпекою життєдіяльності в Україні.

19. Індивідуальний рівень система управління безпекою життєдіяльності в Україні.

20. Загальні відомості про Закон України «Про основи національної безпеки України».

21. Рада національної безпеки і оборони України та її функції щодо координації діяльності органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту.

22. Кабінет Міністрів України та її функції щодо координації діяльності органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту.

23. Єдина державна система цивільного захисту та її функції.

24. Постійно діюча функціональна підсистема та її ланки.

25. Постійно діюча територіальна підсистема та її ланки.

26. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на державному рівні та їх повноваження.

27. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на регіональному рівні та їх повноваження.

28. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на місцевому рівні та їх повноваження.

29. Постійно діючі органи управління цивільного захисту на об'єктовому рівні та їх повноваження.

30. Режим надзвичайної ситуації функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

31. Режим надзвичайного стану функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

32. Режим підвищеної готовності функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.

33. Загальні відомості про Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану».

Тема № 10. Управління силами та засобами об'єкта господарювання під час надзвичайних ситуацій

1. *Організація цивільного захисту на підприємстві.* Об'єкт господарювання, як основна ланка в системі цивільного захисту держави. Відповідальність за організацію і стан цивільного захисту об'єкта. Органом управління цивільним захистом на об'єкті. Начальник штабу цивільного захисту об'єкта та його повноваження. Служби цивільного захисту об'єкта. Невоснізованні формування цивільного захисту об'єкта.

2. *Оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.* Головні і невід'ємні елементи всієї системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: інформація, оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій. Загальнодержавна автоматизована система централізованого оповіщення. Територіальні автоматизовані системи централізованого оповіщення. Місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення. Спеціальні системи оповіщення. Локальні системи оповіщення. Об'єктові системи оповіщення.

3. *Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи.* Основні способи захисту населення при загрозі виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій у мирний час. Захисні споруди: сховища, протирадіаційні укриття, швидкоспоруджувані захисні споруди цивільного захисту. Захист людей від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час, та дії засобів ураження в особливий період: споруди подвійного призначення, найпростіші укриття. Евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей у мирний час та в особливий період на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівнях. Види евакуації.

4. *Організація аварійно-рятувальних і інших невідкладних робіт.* Здійснення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Мета та склад аварійно-рятувальних робіт. Мета та склад невідкладних робіт.

Питання для індивідуальних контрольних робіт

1. Орган управління цивільним захистом підприємства, його створення, повноваження та функції.
2. Загальні відомості про загальнодержавну автоматизовану систему центра-лізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.
3. Загальні відомості про територіальні автоматизовані системи централізо-ваного оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.
4. Загальні відомості про місцеві автоматизовані системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій.
5. Загальні відомості про спеціальні системи оповіщення про загрозу виник-нення або виникнення надзвичайних ситуацій.
6. Невоєнізованні формування підприємства, їх створення, повноваження та функції.
7. Загальні відомості про локальні системи оповіщення про загрозу виник-нення або виникнення надзвичайних ситуацій.
8. Загальні відомості про об'єктові системи оповіщення про загрозу виник-нення або виникнення надзвичайних ситуацій.
9. Розвідка маршрутів руху і ділянок робіт при проведенні аварійно-ряту-вальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
10. Прокладення колонних шляхів і влаштування проходів в завалах і зонах зараження при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
11. Локалізація і гасіння пожеж на маршрутах руху і ділянках робіт при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
12. Виявлення, знешкодження і знищення боєприпасів та інших вибухоне-безпечних речей при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичай-них ситуацій.
13. Локалізація аварій на газових, енергетичних, водопровідних, каналізацій-них, теплових і технологічних мережах з метою створення умов для проведення рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
14. Заглушення або доведення до мінімально можливого рівня

шкідливих і небезпечних чинників, які виникли внаслідок надзвичайних ситуацій, і унеможливають ведення рятувальних робіт.

15. Укріплення або руйнування конструкцій будівель і споруд, які загрожу-ють обвалом або перешкоджають безпечному проведенню рятувальних робіт.

16. Пошук уражених з пошкоджених або палаючих будівель, загазованих, затоплених і задимлених приміщень при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

17. Ремонт і відновлення пошкоджених та зруйнованих ліній зв'язку і кому-нально-енергетичних мереж з метою забезпечення рятувальних робіт у разі виник-нення надзвичайних ситуацій.

18. Виведення людей з небезпечних зон при проведенні аварійно-рятуваль-них робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

19. Ремонт і відновлення пошкоджених споруд для укриття від можливого повторного уражаючого впливу при проведенні невідкладних робіт у разі виник-нення надзвичайних ситуацій.

20. Санітарна обробка людей при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

21. Санітарну очистку територій в зоні надзвичайної ситуації при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

22. Дезактивація техніки при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

23. Першочергове життєзабезпечення потерпілого населення при проведенні невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

24. Дезінфекція і дегазація техніки при проведенні аварійно-рятувальних ро-біт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

25. Знезаражування території і споруд при проведенні аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

26. Загальні відомості про сигнали попередження населення у мирний час.

27. Загальні відомості про сигнали попередження населення у воєнний час.

28. Структури оперативного управління за умов виникнення надзвичайної ситуації.

29. Постійно діючі функціональні і територіальні підсистеми єдиної

держав-ної системи запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій.

30. Спеціальний комплекс заходів захисту населення у разі виникнення над-звичайних ситуацій.

31. Пункти управління силами цивільного захисту при проведенні заходів по надзвичайним ситуаціям.

32. Пересувні (рухомі, мобільні) пункти управління силами цивільного захисту при проведенні заходів по надзвичайним ситуаціям.

6. Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання самопідготовки

6.1. Загальні вимоги до оформлення роботи

Після вивчення теоретичної частини курсу, здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне завдання самопідготовки. Індивідуальне завдання самопідготовки пишуть чітко і розбірливо на аркушах паперу формату А - 4 з полями для зауважень викладача-рецензента.

Робота виконується у рукописному виді на одному боці паперу формату А4 з розмірами сторін 210×297 мм. Поля: зліва - 30 мм, справа - 15 мм, зверху - 20 мм, знизу - 15 мм. Кожен абзац починається відступом, рівним 12,5 мм від лівого краю. Робота пишеться чорним чорнилом чітким розбірливим почерком, а також враховуються всі перераховані вище вимоги. Кількість сторінок індивідуального завдання самопідготовки не більше 3 – 5 сторінок. Помилки і графічні неточності, виявлені в процесі виконання роботи, допускається виправляти зафарбовуванням штрихом і написанням на тому ж місці виправлених матеріалів.

Усі сторінки роботи повинні бути пронумеровані починаючи з титульного листа (на титульному листі номер не ставиться). Номери сторінок ставляться арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. Виконана індивідуальне завдання самопідготовки вкладається в обкладинку і зшивається.

Структурними елементами тексту роботи є розділ і підрозділ (голова та параграф). Розділи (глави) повинні мати порядкові номери в межах всієї роботи, позначений арабськими цифрами з крапкою, підрозділи (параграфи) - в межах кожного розділу. Номери підрозділів складаються з номерів розділу і підрозділу, розділених крапкою. В кінці номера підрозділу також

ставиться крапка (наприклад 1.1., 2.1.). Найменування розділів і підрозділів повинні бути короткими. Найменування розділів і підрозділів записуються у вигляді заголовків. Перенесення слів у заголовках і підкреслення заголовків не допускається. Відстань між заголовком розділу і текстом при виконанні роботи має становити 5 – 7 мм. Відстань між заголовком підрозділу і текстом - 1 інтервал. У межах одного розділу кожний наступний підрозділ розташовується в міру закінчення попереднього. Якщо після заголовка підрозділу на сторінці міститься менше трьох рядків тексту, по підрозділ слід почати з нової сторінки.

6.2. Оформлення титульного листа індивідуального завдання самопідготовки

Титульний лист індивідуального завдання самопідготовки є першим листом індивідуальної роботи і містить загальні відомості про неї. На титульному аркуші зверху вказується назва вищого навчального закладу та кафедри, де виконана робота. У середині аркуша великим шрифтом прописними літерами розташовується назва індивідуального завдання самопідготовки. У нижній частині титульного листа вказуються прізвище та ініціали студента, найменування навчальної дисципліни, курс, спеціальність, група; нижче прізвище, ініціали вчений ступінь, вчене звання (посада) викладача. Внизу титульного аркуша зазначається місце і рік виконання роботи. Приклад оформлення титульного листа наведено у додатку 1.

6.3. Оформлення змісту індивідуального завдання самопідготовки

Якщо індивідуальне завдання самопідготовки має розділи і підрозділи необхідно починати роботу з змісту. Зміст відображає короткий зміст індивідуального завдання самопідготовки. Воно включає найменування всіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), а також введення, висновки, перелік прийнятих скорочень, список використаної літератури та додатку. У змісті проти кожної назви окремої частини роботи в правій стороні аркуша в одну колонку проставляються номер сторінки, з якої починається ця частина роботи. Текст роботи розташовується в точній відповідності зі змістом. Якщо індивідуальне завдання самопідготовки не

має розділів і підрозділів відображати зміст не треба.

6.4. Оформлення основної частини індивідуального завдання самопідготовки

В основній частині викладається зміст теми. Цю частину рекомендується розділити на питання, що розкривають сутність проблеми. Збільшувати кількість питань не слід, так як це призведе до їх поверхневої розробці чи значного перевищення обсягу роботи. Обсяг – 3 – 5 сторінок.

6.4.1. Оформлення ілюстрацій

Текстовий зміст роботи може бути проілюстровано графіками, діаграмами, схемами. Вони можуть бути розташовані як по ходу написання роботи (по можливості ближче до відповідних частин тексту), так і в кінці її на окремих сторінках або у додатку.

Ілюстрації розташовуються так, щоб їх було зручно розглядати без повороту аркуша або з поворотом за годинниковою стрілкою. Кожна ілюстрація повинна мати внизу підпис «малюнок», порядковий номер і назву. Усі ілюстрації нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Якщо при посиланні номер малюнка не вживається, то слово «малюнок» пишеться повністю (на цьому малюнку зображено ...). Посилання на раніше згадані ілюстрації, робляться з скороченням слова «дивись». Наприклад: «див рис. 1.2. ».

Сама ілюстрація і її назва мають бути розташовані на одному аркуші. Допускається нумерація ілюстрацій у межах всієї роботи.

Кожна ілюстрація, якщо вона не складена не особисто студентом, повинна мати посилання на літературне джерело, звідки вона була запозичена.

6.4.2. Побудова таблиць

Цифровий матеріал, представлений у роботі, як правило, оформляється у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати заголовок і порядковий номер. Тема пишуть малими літерами і розміщується над таблицею посередині.

Усі таблиці, якщо їх в роботі більше одного, нумеруються арабськими

цифрами. Над правим верхнім кутом таблиці міститься напис «Таблиця ...» із зазначенням її номера. Якщо в тексті лише одна таблиця, то номер їй не присвоюється і слово «таблиця ...» не пишуть. На всі таблиці в тексті роботи повинні бути посилання. Таблиці розміщують у тексті одразу за першим згадуванням про неї. Невеликі таблиці розташовують безпосередньо в тексті по ходу викладу матеріалу, для великих таблиць відводиться окрема сторінка. Таблиці, як правило, не розриваються. Не допускається розміщувати таблицю і її заголовок на різних сторінках.

Якщо таблиці не вміщуються на одному аркуші, то її переносять на інший аркуш і в цьому випадку в таблиці вводиться нумерація граф.

Таблиці повинні бути наочними, зрозумілими без звернень до тексту. В іншому випадку таблиця повинна супроводжуватися необхідними коментарями в тексті, безпосередньо прилягає до таблиці, або в спеціальному примітці до таблиці.

6.4.3. Позначення формул

Формули, якщо їх в роботі більше одного, нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, розділених крапкою. Формулу слід розташовувати в середині рядка. Номер вказується з правої сторони аркуша на рівень формули в круглих дужках.

На номер використаної формули робиться посилання в тексті. Наприклад, «... у формулі 1.1. показана залежність ... ». Допускається послідовна нумерація формул у межах всієї роботи. Формули слід виділяти з основного тексту вільними рядками.

Якщо формула запозичена у якого-небудь автора або взята з навчального посібника, необхідно робити обов'язкову посилання на її першоджерело в тексті роботи або у примітці.

6.4.4. Посилання

У тексті роботи допускаються посилання на нормативно-правові акти, соціально-економічну літературу та інші бібліографічні джерела. Посилатися слід на бібліографічний джерело в цілому або на його розділи і додатки. Посилання робляться на ті першоджерела, які використовувалися при написанні роботи. При надсиланні до твору (джерелу), опис якого

включено в список використаної літератури, в тексті роботи після згадки про нього проставляють у квадратних дужках номер, під яким воно значиться в бібліографічному списку, і номер сторінки. Наприклад, [2.9, с.59] - стор 59 дев'ятого джерела з другого розділу списку літератури (див. пункт «список літератури»).

6.5. Оформлення переліку прийнятих скорочень індивідуального завдання самопідготовки

У тексті всі слова повинні писатися повністю. Винятки становлять загально-прийняті скорочення. Якщо в індивідуальному завданні самопідготовки прийнята особлива система скорочень, в ній повинен бути наведений перелік прийнятих скорочень, що міститься в кінці роботи перед списком літератури індивідуального завдання самопідготовки і включається в зміст.

6.6. Оформлення списку літератури індивідуального завдання самопідготовки

Список літератури повинен містити перелік літературних джерел які вивчаються в процесі дослідження проблеми, офіційні нормативні акти, спеціальні, періодичні, методичні, статистичні та інші матеріали.

При цитуванні джерел обов'язкове посилання на них з дотриманням основних правил цитування. Список літератури, використаних при написанні роботи подається у такому порядку:

1. Основні законодавчі та нормативно-правові акти (Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, НПАОП, Рекомендації структурних органів влади).

2. Основна література (підручники, навчальні посібники, практикуми, курси лекцій).

3. Додаткова література (ДБН, ДСанПіН, ДСН, ДСТУ, Міждержавні стандарти, Рекомендації, Директива, Переліки).

4. Інтернет-ресурси (офіційні сайти відповідних державних органів влади, інформаційно-пошукових правових систем, бібліотек, порталів, інтернет-газет).

Літературні джерела розташовуються в алфавітному порядку за першими літерами прізвища автора або назви матеріалу.

6.7. Оформлення додатків індивідуального завдання самопідготовки

У додаток включаються матеріали, які автор вважає за доцільне винести за межі основного тексту. Додатки необхідно розташовувати після списку літератури індивідуального завдання самопідготовки.

Дані вимоги є обов'язковими для всіх виконуваних індивідуальних завдань самопідготовки, однак в окремих випадках, викладач може висунути додаткові вимоги.

6.8. Додатки

6.8.1. Оформлення титульного листа індивідуального контрольного завдання

Додаток 1.

Миколаївський національний аграрний університет
Кафедра методики професійного навчання

Індивідуальне завдання самостійної підготовки по темі № 1
На тему «Джерела технічних небезпек як елементи техносфери»

Виконав студент:
Іванов І.І. Група: ХТ 4/1
Керівник:
Курепін В.М.

Миколаїв
2023

7. Список літератури, потрібний для освоєння теоретичних питань та вирішення індивідуальних робіт самопідготовки

1. Конституція України : закон України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Київ, 1997. 64 с.

2. Кодекс цивільного захисту України : кодекс від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI / Верховна Рада України ; Президент України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

3. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру : закон України від 8 червня 2000 року № 1809-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#o332>.

4. Про правовий режим надзвичайного стану : закон України від 16 березня 2000 року № 1550-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.

5. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навчальний посібник / В. М. Курепін, К. М. Горбунова, В. М. Курепін [та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2020. 266 с. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8596>.

6. Курепін В. М. Основи охорони праці : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти аграрної галузі. Миколаїв : МНАУ, 2022. 347 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12462>.

7. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. *Modern Economics*. 2020. № 19(2020). С. 94-100. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16).

8. Курепін В. М. Правові засади забезпечення якості та безпеки споживання замороженої плодоовочевої продукції // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної наук.-практ. конф., 18-20 березня 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 172-175. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7883>.

9. Бурцева П. М. Деякі аспекти проблеми вирощування якісної рослинницької продукції при застосуванні мінеральних добрив // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 14-15. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8201>.

10. Курепін В. М. Відновлення і збереження водних ресурсів Південного Бугу // Глобальні ризики у формуванні міжнародної екологічної безпеки. Збережемо джерело життя – воду! : тези доповідей здобувачів вищої освіти спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті до Всесвітнього Дня водних ресурсів, м. Миколаїв, 22 квітня 2020 року. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 18-22. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7055>.

11. Демченко А. В. Аспекти тероризму в контексті філософії безпеки // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на

обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020р. С. 22-24. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8202>.

12. Курепін В. М., Іваненко В. С. Альтернативні джерела енергії, як захід скорочення антропогенних викидів парникових газів у Миколаївській області // Глобальні ризики у формуванні міжнародної екологічної безпеки. Збережемо джерело життя – воду! : тези доповідей здобувачів вищої освіти спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті до Всесвітнього Дня водних ресурсів, м. Миколаїв, 22 квітня 2020 року. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 26-29. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7057>.

13. Іваненко В. С. Органи управління в конфліктних і надзвичайних ситуаціях // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 29-31. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8203>.

14. Курепін В. М. Природні пожежі - загроза для цивілізації // День Землі - Earth Day [Електронний ресурс] : тези доповідей здобувачів вищої освіти спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 квітня 2020 року. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 21-23. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7038>.

15. Сидоренко В. В. Система захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру / Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020р. С. 49-51. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8205>.

16. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологічні виклики регіону // День Землі - Earth Day : тези доповідей здобувачів вищої освіти спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 квітня 2020 року. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 28-31. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7041>.

17. Матвеева Л. Д. Джерела техногенних небезпек як елемент техносфери // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 15-17. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8137>.

18. Курепін В. М. Зупинимо пандемію: безпека і здоров'я на роботі можуть врятувати життя / В. М. Курепін : план конспект проведення занять з студентами МНАУ до Всесвітнього дня охорони праці / уклад. В.М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2020. 8 с. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7019>.

19. Олюшинець А. П. Найсерйозніші загрози для людства, які можуть привести до його загибелі // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 32-37. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8139>.

20. Курепін В. М. Чоловіче і жіноче – два полюси планети, між якими живемо ми // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 34-36. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8198>.

21. Лазіс М. І. Людська активність та її сутність // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 39-40. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8140>.

22. Курепін В. М., Горбунова К. М., Веліховська А. Б. Пріоритети екологоорієнтованого економічного розвитку аграрного сектору. *Modern Economics*. 2020. № 23(2020). С. 80-88. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-13).

23. Герасіменя О. А., Курепін В. М. Концепція захисту населення і території у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв,

18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 10-12. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8122>.

24. Тараненко В. В. Карантин, як захід попередження поширення інфекційних захворювань // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 61-63. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8144>.

25. Курепін В. М. Суспільство прийнятих ризиків: людина в умовах пандемії // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 19-25. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8124>.

26. Іваненко В. С. Природні умови та антропогенний вплив на екосистему озера Солонець-Тузли // Розвиток сучасної науки : матеріали студентської науково-пошукової онлайн конференції, м. Львів, 28 січня 2021р. Львів : Фаховий коледж інфокомунікацій НУ «Львівська Політехніка», 2021. С. 10–14. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8477>.

27. Курепін В. М. Морські охоронні природні території як елементи національної екологічної мережі України // Academician Leo Berg – 140 years: Collection of Scientific Articles, Bendery, March 12, 2021. Bendery, Moldova : Eco-TIRAS International Association of River Keepers, 2021р. С. 394-399. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8859>.

28. Бурцева П. М. Ландшафтне різноманіття Миколаївської області: ландшафтний парк «Тилігульський» // Academician Leo Berg – 140 years: Collection of Scientific Articles, Bendery, March 12, 2021, Bendery. Moldova : Eco-TIRAS International Association of River Keepers, 2021. С. 89-93. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8861>

29. Курепін В. М. Збереження природньо-архітектурного комплексу у зоні впливу Южноукраїнської атомної електростанції // Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України : матеріали I міжнар. науково-практичної он-лайн-конференції, м. Київ, 15 березня 2021 року. Київ: ІТТА, 2021. С. 44-45. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8910>.

30. Іваненко В. С. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму на Миколаївщині // Academician Leo Berg – 140 years: Collection of Scientific Articles Bendery, March 12, 2021 – Bendery. Moldova : Eco-TIRAS International

Association of River Keepers, 2021. С. 110-115. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8863>.

31. Курепін В. М. Використання природних ресурсів Південного Бугу: оптимізація антропогенного навантаження // Глобальні ризики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання : тези доповідей здобувачів вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної й заочної форм навчання та інших учасників освітнього процесу за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті 22 березня 2021 року. Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 14-18. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9024>.

32. Кузьміна Т. М. Аналіз стану водних ресурсів в Миколаївській області // Academician Leo Berg – 140 years: Collection of Scientific Articles. Bendery, Moldova : Eco-TIRAS International Association of River Keepers, 2021. С. 389-394. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8877>.

33. Курепін В. М., Лазіс М. І. Секрети місяця: як супутник Землі впливає на наше життя // Глобальні виклики, загрози, можливості на засадах результативного партнерства : матеріали щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті 22 квітня 2021 року : збірник тез доповідей. Миколаїв: МНАУ, 2021. С. 11-14. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9143>.

34. Іваненко В. С. Окремі поняття екологічної безпеки життєдіяльності // Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів, м. Львів, 25-26 березня 2021р. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. С. 192-194. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9075>.

35. Курепін В. М. Воєнні конфлікти, як глобальні екологічні проблеми суспільства // Педагогічні інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021, С. 156-158. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9296>.

36. Іваненко В. С. Туристично-рекреаційний потенціал Миколаївської області: ландшафтний парк «Тилігульський» // Розвиток туристичної галузі та індустрії гостинності: проблеми, перспективи, конкурентоздатність : матеріали I Міжнародної конференції здобувачів та молодих вчених, м. Дніпро, 25 березня 2021р. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. С. 230-232. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9111>.

37. Курепін В. М. Міжнародні стандарти: спрощення та гармонізація забезпечення якості та безпеки споживання плодоовочевої продукції // Стратегії інтеграції аграрної освіти, науки, виробництва: глобальні виклики продовольчої безпеки та змін клімату : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного

форуму, м. Миколаїв, 27-28 травня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 23-26. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9514>.

38. Іваненко В. С. Цінності та запити сучасної молоді: життєві пріоритети української молоді // Покоління незалежності: ціннісні орієнтири і перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів та магістрантів, м. Костанай, 30 березня 2021р. Костанай : Костанайский регіональний університет імені А. Байтурсінова, 2021. С. 737-741. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9255>.

39. Курепін В. М. Антропогенний вплив на земельні ресурси // Проблеми екології та екологічної безпеки. Створення нових полімерних матеріалів : матеріали VIII міжнар. заочної наук.-практ. конф. 7 червня 2021 року : збірник матеріалів конференції. Мінськ, Беларусь : УЦЗ, 2021. С. 39-41. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9757>.

40. Буга Р. Р. Реформування місцевого самоврядування з питань захисту населення і територій від негативних наслідків надзвичайних ситуацій, як гарантована безпека людині // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 14-17. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9819>.

41. Курепін В. М. Реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій: шляхи і способи розв'язання проблеми // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 26-29. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9818>.

42. Іваненко В. С. Історична та культурна спадщина Миколаївської області, як стратегія національної безпеки України // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 97-100. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9824>.

43. Цивільний захист: визначення впливу вражаючих факторів НС : метод. реком. з вивчення дисципліни та виконання самостійних творчих робіт для здобувачів вищої освіти спеціальностей 208 «Агроінженерія», 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» денної форми навчання / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 41 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9828>.

44. Мд Саиф Ибна Алам. Реформування національної системи регулювання безпечності харчових продуктів в Україні // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 516-518. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10701>.

45. Курепін В. М. Забезпечення якості вітчизняного меду як одна із умов успішної інтеграції Україна - ЄС // Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії

розвитку України : тези доповідей III міжнародної наук.-практ. онлайн-конференції, м. Київ, 13 жовтня 2021 року / редкол. О.С. Волошкіна та ін. Київ : ІТТА, 2021. С. 553-558. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10109>.

46. Демченко А. В. Досвід країн світу у боротьбі з пластиковими відходами // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 35-38. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10683>.

47. Курепін В. М. Маловідомі факти про Чорнобильську АЕС // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 7-11. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10689>.

48. Іваненко В. С., Курепін В. М. Кібербезпека як запорука корпоративної стійкості // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 42-45. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10687>.

49. Курепін В. М. Історичні аспекти розвитку системи захисту населення та території від надзвичайних ситуацій // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 48-52. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10691>.

50. Іваненко В. С. Зміна клімату: причини та наслідки // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня, 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 45-48. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10685>.

51. Курепін В. М., Єгіазарян А. С. Вода як засіб пожежогасіння // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 7-9. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11212>.

52. Іваненко В. С., Курепін В. М. Захист водних ресурсів та джерел водопостачання // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 9-13. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11213>.

53. Курепін В. М. Вода, як цінність людського життя // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 13-16. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11214>.

54. Олюшинець А. П. Проблеми збереження миру й відведення загрози світової війни // Збереження планети - глобальні виклики, загрози, можливості на засадах результативного партнерства : тези доповідей тематичного круглого столу з питань екологічної безпеки до Всесвітнього Дня Землі - Earth Day, м. Миколаїв, 22 квітня 2022 року / Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 13-15. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11314>.

55. Курепін В. М. Війна в Україні: як можна підтримати тривожних людей // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 21-22. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11217>.

56. Іваненко В. С. Органічне тваринництво як альтернативне виробництво безпечних якісних продуктів // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : матеріали міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму, м. Миколаїв, 26 травня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 52-54. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11717>.

57. Курепін В. М., Блащук В. В. Водопостачання для населення і раціональне використання водних ресурсів // Збереження планети - глобальні виклики, загрози, можливості на засадах результативного партнерства : тези доповідей тематичного круглого столу з питань екологічної безпеки до Всесвітнього Дня Землі - Earth Day, м. Миколаїв, 22 квітня 2022 року / Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 5-9. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11311>.

58. Іваненко В. С. Перспективи розвитку екологічного туризму на Миколаївщині // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., Миколаїв-с.Коблеве, 9 червня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 152-154. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11905>.

59. Курепін В. М., Івонюк М. В. Управління якістю та безпекою молочної продукції на вітчизняному ринку // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м.

Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 47-52. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11457>.

60. Іваненко В. С. Екологічні проблеми використання та охорона річок басейну Прип'яті // Transboundary Dniester River Basin Management and EU Integration – Step by Step : Proceedings of the International Conference Chisinau, October 27-28 2022 / editor: П'я Тромбітський; editorial and scientific conference committee: Gheorghe Duca [et al.]. Chişinău: Eco-TIRAS, 2022 (Arconteh). С. 92-96. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11848>.

61. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологічні методи рішення проблем безпеки на свинофермах Миколаївської області // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 62-67. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11460>.

62. Іваненко В. С. Потенційні проблеми систем водопостачання міста Миколаєва під час бойових дій // Наукова молодь-2022 : збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, м. Київ, 15 листопада 2022 р. Київ : КОМПРИНТ, 2022. С. 177-183. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12700>.

63. Курепін В. М., Лойко С. Д. Профілактика вірусних хвороб птахів при технології ведення промислового птахівництва // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 73-77. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11463>.

64. Іваненко В.С. Основні принципи безпеки користування Інтернетом // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 88-90. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11943>.

65. Курепін В. М. Регіональні екологічні проблеми водних ресурсів Півдня України // Подолання екологічних ризиків і загроз для довкілля в умовах надзвичайних ситуацій – 2022 : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 26-27 травня 2022 р. Полтава – Львів : НУПП, 2022. С. 342-346. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11874>.

66. Іваненко В. С. Оптимізація асортименту плодоовочевої продукції в умовах кризи за допомогою штучного інтелекту // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної науково-

практичної конференції, 17 листопада 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 30-32. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12135>.

67. Курепін В. М. Захист персональних даних громадян в умовах дії правового режиму воєнного стану // Варіативні моделі й технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Київ, 23 червня 2022 р. / за ред. Л. П. Пуховська та ін. Київ : ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. С. 223-227. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11852>.

68. Піндера М. В. Захист населення і територій під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру громад // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 40-43. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12077>.

69. Курепін В. М. Система організації безпеки та гігієни праці в Україні // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 74-78. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12473>.

70. Пранович К. О. Охорона земель, інженерно-технічні заходи цивільного захисту та благоустрій територій об'єднаних громад // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 43-46. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12080>.

71. Курепін В.М. Відновлення та збереження водних ресурсів Південного Бугу на Миколаївщині // Transboundary Dniester River Basin Management and EU Integration – Step by Step : Proceedings of the International Conference Chisinau, October 27-28 2022 / editor: Ilya Trombitsky; editorial and scientific conference committee: Gheorghe Duca [et al.]. Chişinău : Eco-TIRAS, 2022 (Arconteh). С. 144-147. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11850>.

72. Курепін В. М., Іваненко В.С. Використання озоноруйнівних речовин та їх вплив на довкілля // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. – С. 42 – 45. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11954>.

73. Курепін В. М. Готовність до надзвичайних ситуацій та умов воєнного стану // Вирішення сучасних проблем технологій та техніки в сільськогосподарському виробництві : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції № 18, м.

Ніжин, 24-25 листопада 2022 р. Ніжин, 2022. С. 93-96. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12252>.

74. Курепін В. М. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття // Екологія. Довкілля. Енергозбереження 2022 : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 1-2 грудня 2022 р. Полтава : НУПП, 2022. С. 145-149. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12251>.

75. Іваненко В. С., Петровських А. Д. Відновлення водних шляхів в Україні // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу за результатами проведеного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 березня 2023 року. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 31-33. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12984>.

76. Курепін В. М., Лотарева Д. В. Екологічні наслідки бойових дій у південних областях України // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу за результатами проведеного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 березня 2023 року. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 37-40. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12989>.

77. Іваненко В. Бережіть воду - піклуйтеся про майбутнє // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу за результатами проведеного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 березня 2023 року. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 40-42. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12991>.

78. Курепін В. М., Лазіс М. Водні питання України в умовах воєнного стану // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу за результатами проведеного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 22 березня 2023 року. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 34-36. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12987>.

79. Курепін В. М. Питна вода України: як вирішити проблему централізованого водопостачання та водовідведення // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу за результатами проведеного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому

факультеті, м. Миколаїв, 22 березня 2023 року. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 12-15.
URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12983>.

Навчальне видання

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації

Укладач: **Курепін Вячеслав Миколайович**

Формат 60 x 84/16. Ум. друк. арк. 3,3
Тираж 20 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського Національного аграрного університету.

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.